

Vodárenská veža – WATER TOWN

Známa prešovská stavba Vodárenská veža, zapísaná v roku 2013 do evidencie pamätihodností mesta Prešov - bola postavená začiatkom 20. storočia podľa návrhu maďarského architektka Viliama Glasza.

Koncom 19. a začiatkom 20. storočia sa začal intenzívnejšie rozvíjať a rozširovať stavebný vývoj mesta. V tomto období sa začalo s domovou výstavbou najviac na vyvýšenej časti mesta zvanej Táborisko, kde vznikla nová obytná štvrť s viacerými ulicami so súkromnými vilkami a domami. V tejto časti mesta vzniklo aj malé námestie, pôvodne nazvané Námestie Slobody (Szabadság-terén). V strede námestia bola podľa historických plánov vodárenského potrubia studňa, ktorá zabezpečovala zdroj pitnej vody.

V rokoch 1868 až 1944 došlo na území Slovenska k rozmachu verejného zásobovania vodou a k budovaniu prvých vodovodov a dnešnom poňatí. V Prešove vznikol nový mestský vodovod v roku 1906, kedy bol postavený výtlačný vodovod s vodárňou situovanou na lúkach medzi Prešovom a Ľuboticami. Vodojem podzemného typu bol umiestnený na kopci Kalvária.

Vodárenskú vežu navrhol architekt Viliam Glasz (1882-1957) narodený v Segedíne v Maďarsku, ktorý sa v Prešove usadil okolo roku 1910. Veža patrí medzi jeho prvé stavby, ktoré na území mesta postavil. Staviteľom bol Zajac z Prešova. Presný dátum výstavby vodárenskej veže sa aj napriek archívnemu bádaniu nepodarilo zistiť. Z publikovaných článkoch o vodárenskej veži a z archívnych podkladov sa vznik veže datuje po roku 1910 a pred rokom 1918. Vznik vodárenskej pravdepodobne nemá súvis s výstavbou mestského vodovodu a mestskej vodárne postavenej v už spomínanom roku 1906 medzi Prešovom a Ľuboticami. Podľa všetkého vodárenská veža slúžila na akumuláciu úžitkovej vody a nachádzal sa v nej rezervoár vody s objemom 350 m³.

Vodárenská veža je situovaná uprostred malého námestia trojuholníkového tvaru (Námestie Národného povstania) na vyvýšenej severnej strane mesta, v obytnej štvrti nazývanej Táborisko, ktoré sa nachádza mimo mestskej pamiatkovej rezervácie.

Podnož je obostavaná objektmi bývalej predajne potravín a reštaurácie, ktorých pôdorysná dispozícia kopíruje trojuholníkový tvar námestia.

Veža s prístavbami sú solitérne stavby. Čelná strana veže a hlavný vstup do novodobých prístavieb a veže sú orientované na južnú stranu k cípu trojuholníkového námestia, priamo oproti zvažujúcej sa cesty Metodovej ulice smerujúcej a vyúsťujúcej až na hlavné námestie mestskej pamiatkovej rezervácie.

Prístup na vežu z exteriéru je po streche prístavby na južnej strane a výlezom po rebríku na prvú ochodzu na južnej strane veže.

Zdroje: Archív Krajského pamiatkového úradu Prešov, internet

